

Rıza'nın muhteşem dönüşü 'Ormanlardan Hemen Önceki Gece'

Bernard-Marie Koltès, çağdaş tiyatrunun kült yazarlarından. 1948'de Fransa'nın kuzeydoğusundaki Metz'de doğmuş; şiddetin, uyuşturucu bağımlılığının, intihar teşebbüsünün eksik olmadığı kısıcak yaşamı AIDS sonucu yakalandığı kanserler yüzünden 1989'da Paris'te sona ermiş. Öldüğünde sadece 41 yaşındaymış. Bütün absürdistler gibi kendisini çağdaş dünyada sürgündeymiş gibi hissedilen, Rimbaud ile Jean Genet'in duygudaşı Koltès, kısıcak ömrüne, çoğunlukla yalnızlık ve ölüm temalarının öne çıktığı 15 oyun ve iki roman sığdırmış.

"Yalnız bir adam, köşe başında karşılaştığı bir yabancıya, çekip gitmesini engellemek için, bulabildiği tüm sözcüklerle kendi dünyasını anlatmaktadır... Hiç kimseye söyleyemeyeceği, sadece öyle hareket etmeden susup duran, bir yabancıya, belki de bir çocuğa söylenebileceği gibi aşkı anlatmaktadır." Bernard-Marie Koltès 1976'de yazdığı, ilk kez 1977'de Avignon'da sahneye koyduğu tek kişilik **'La Nuit Juste Avant Les Forêts / Ormanlardan Hemen Önceki Gece'**, oyun bile sayılmaz. Karmaşık, ilk başlarda anlamsız gibi gelen, zaman zaman kendi kendini tekrarlayan bu zor metin, bir monolog, yalnızlıktan ölmek üzere olan bir adamın bir yabancıya ya da kendine söylediği upuzun bir cümledir. Bu bir buçuk saate yakın cümle, aynı anda birçok farklı şeyi düşünmekte ve bunları iç içe anlatmakta olan adamın belki de, yalnız başına ölmek için haykırdığı bir isyan çığlığıdır.

Metnin leitmotiv gibi sık sık tekrarlanan bölümleri, adamın anlattığı konuları birbirine bağladığı gibi, bir müzik partiyonunun notaları gibi durmaksızın fıskıran sözcüklerini de bir ritm, bir uyumla birleştirmektedir.

Ormanlardan Hemen Önceki Gece yönetmenliğini, sahne tasarımını ve videolarını yüklenen, **Melis Tezkan** ve **Okan Urun**'dan oluşan 'biriken'in rejisiyle sahneye taşınmış. Tezkan ve Urun ikilisi zor bir seçim yaparak Koltès'in metnini bir anlatı performansı olarak değil, tiyatro yönünü öne çıkaran bir yorumla ele almış.

Oyun, eğimli bir platform ve dış dünyaya kapalı bir odadan oluşturdukları soyut dekorda, videoların, **Kemal Yiğitcan**'ın ışığının ve **Ömer Sarıgedik**'in ses tasarımının ve müziğinin desteğiyle, benzersiz bir görsellik ve devinim kazanmış. Dış ses kullanımı, özellikle finale doğru adamın kapalı odada ruhunu soyarcasına üzerindeki çıkardığı sahneye dış sesinin, **Simge Büyükedes**'in söylediği **Vivaldi**'nin **'Bajazet'** operasından **'Sposa son disprezzata'** ariasıyla kimi zaman çakışarak eşlik ettiği çok başarılı.

Ayberk Erkey'in günümüz sokak dilini zekice kullanan ve bu son derece Fransız metni evrensel boyutlara çıkaran çevirisi, neredeyse 40 yıl önce yazılmasına karşın, hem duygusal açıdan, hem de işsizlik, yabancılar sorunu, dünyanın varlıklar tarafından yönlendirilmesi gibi toplumsal konularda tazeliğini koruyan oyunun güncelliğini öne çıkarmış.

Böylesine zor ve uzun bir metni sıkmadan, oyundan koparmadan izleyiciye iletebilmenin tüm yükü oyuncusunun sırtında. **Kürklü Merkür**'den beri DOT'un has oyuncusu olarak bildiğimiz, **Punk Rock**'la çok iyi bir yönetmen olarak da karşımıza çıkan, bir süredir tiyatrodan ayrı kalmış olan **Rıza Kocaoğlu**'nun kürkçü dükkânına dönüşü muhteşem olmuş.

Rıza, sesini, yüzünü ve bedenini sadece dans ettiği sahnede değil, bütün oyun boyunca benzersiz bir içsel koreografiyle kullanarak, *dinmeyen yağmurun altında, ulaşılamayan otel odasının arayışında, karşısındaki kaçıp gitmeden her şeyi anlatmak isteyen adamın soluksuz koşusunu* olağanüstü bir tempo ve göz yaşartıcı bir inandırıcılıkla veriyor. Yılın bu en başarılı oyunculuk gösterisinin devamının geleceğini ve Rıza'nın artık kendini bu kadar özletmeyeceğini umuyorum.

Oyun da yılın en iyilerinden. Her cuma ve cumartesi **Zorlu PSM Stüdyo**'da. Kaçırmayın.

olduğunda sana bulaşmamaya çaballıyor ve bu yüzden sen, batağa saplanıyorsun. "Yahudi" sözcüğünü söylerken kendini üstün insan sanıyorsun, bu sözcüğü söylemek sana üstünlük duygusu veriyor. Buna gereksinim var, çünkü gerçekten de duyguların acınacak durumda. Duyguların perişan, çünkü Yahudi'yle birlikte katlettiğin şeyin ta kendisisin. Bu sana değer hakikatin yalnızca küçük bir parçası, küçük adam." Wilhelm Reich - "DİNLE KÜÇÜK ADAM" isimli kitabından...
<http://mertomay.com>

Haftalık Yazı

Yahudiliğin zenginliğe bakışı
Estreya Seval VALİ

DAR AÇI

Yahudiliğe göre; para, dürüst yollardan elde edildiği ve yoksullara yardım etmek için kullanıldığı sürece, zengin olmanın hiçbir

mahsuru yoktur.

Analiz

"Etrafımızdaki her şey çökerken Türk-İsrail ilişkileri önemli"

Karel VALANSI

www.twitter.com/karevalansi
Kudüs İbrani Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Shlomo Avineri ile Ortadoğu sorunlarını, yaklaşan İsrail seçimlerini ve Türkiye-İsrail ilişkilerini konuştuk...

Polisan HOME COSMETICS NATURA TAVAN ULTRA 5
Güçlü peeling...
• SOĞUKTAN SONRAZ
• TAVANIN EN İYİSİ
• KURU CİLDLER İÇİN
• HİPERSENSİTİF CİLDLER İÇİN

ŞALOM Haftalık Siyasi ve Kültürel Gazete
"Gazetecilik meslek değil, bir yaşam tarzı"
TÜRKİYE BİRDEN FAZLA DENKLEMİN PARÇASI
Katar ve Filistin **VIDEO ESPANYOL** Türkiye-İsrail ilişkilerinde diplomatik